

TOWARZYSTWO URBANISTÓW POLSKICH ODDZIAŁ KRAKÓW
POLITECHNIKA KRAKOWSKA, WYDZIAŁ ARCHITEKTURY, KATEDRA A-5
31-155 Kraków, ul. Warszawska 24, tel.: 603-276-713, e-mail: krakow@tup.org.pl

Kraków, dnia 24 lutego 2025 roku

L I S T O T W A R T Y

Towarzystwa Urbanistów Polskich w Krakowie

do Władz Miasta Krakowa, Władz Województwa Małopolskiego i Ogółu Mieszkańców

w sprawie zapobieżenia zagrożeniom przestrzennym dla otoczenia nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej

Z końcem października ubiegłego roku specjalny Zespół powołany przez Urząd Marszałkowski podjął decyzję o lokalizacji nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej im. Karola Szymanowskiego przy Rondzie Grzegórzeckim, u zbiegu Alei Powstania Warszawskiego i Alei Pokoju.

Decyzja ta została przyjęta z pełną aprobatą przez Władze Miasta, środowiska kultury i ogół Krakowian, gdyż ta lokalizacja wynika z idei rozwoju funkcji kultury w kierunku wschodnim Krakowa, w bliskim sąsiedztwie istniejącej Opery Krakowskiej przy Rondzie Mogilskim, Teatru Variété przy ul. Grzegórzeckiej, dalej Akademii Muzycznej, a także dzielnicy Wesoła przewidywanej dla rozwoju kreatywnych form kultury, rozrywki i rekreacji dla mieszkańców Krakowa. Ponadto teren nowej filharmonii znajduje się na styku strefy buforowej wokół obszaru Starego Miasta wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jest to miejsce znakomite, obecnie najwłaściwsze dla tej strategicznej inwestycji Urzędu Marszałkowego Województwa Małopolskiego.

Filharmonia w każdym mieście na świecie jest instytucją i budowlą szczególną, stawianą na dziesięciolecia lub nawet wieki, ze względu na swoją funkcję i charakter stanowiącą symbol architektoniczny i przestrzenny całych metropolii, znak ich statusu i ambicji obecnie i w przyszłości. Wiele z nich uzyskało status ikony i taką ikoną – nowoczesnego, ambitnego i skierowanego w przyszłość Krakowa – powinien stać się nowy gmach – siedziba Filharmonii Krakowskiej. Trzeba, aby uzyskał najbardziej atrakcyjną i nowoczesną formę architektoniczną zaprojektowaną w drodze konkursu międzynarodowego i był stosownie wyeksponowany w strukturze miejskiej, gdyż jest to obiekt prestiżowy, wyznaczający najwyższe standardy otaczającej architektury i publicznym przestrzeniom miasta.

Jednakże radość z potencjału miejsca wybranego dla nowego gmachu Filharmonii Krakowskiej nie trwała długo, gdyż sąsiadujący teren został obciążony decyzjami administracyjnymi, które

– według naszej, małopolskich architektów-urbanistów przemyślanej opinii – mogą doprowadzić do całkowitego zniszczenia walorów tej lokalizacji.

Równolegle w niecały tydzień po podjęciu decyzji o usytuowaniu nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej przy Rondzie Grzegórzeckim na działce bezpośrednio przylegającej do terenu, na którym ma stanąć gmach filharmonii, wydano pozwolenie na budowę ogromnego 10-kondygnacyjnego apartamentowca z dwiema kondygnacjami podziemnymi, o przeskalowanej kubaturze trzykrotnie większej niż sąsiednie budynki w otoczeniu. Stanie on tuż za płotem odgradzającym teren filharmonii. Będziemy zatem mieli „filharmonię pod blokiem”.

Jednocześnie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego „Grzegórzki–Centrum” w tym obszarze wyłącznie dla tej jednej niezabudowanej działki dozwolono wysokość zabudowy 35 m (sąsiadujące działki mają ograniczenie wysokości do 17 m) oraz zatwierdzono w planie znaczne zwiększenie bryły budynku poprzez zmianę dopuszczalnej linii zabudowy wzdłuż ul. Kordylewskiego, uwzględniając wyłącznie postulaty inwestora i dostosowując de facto ustalenia planu do wydanego już pozwolenia na budowę apartamentowca. Odrzucono uwagi do planu przedstawione przez Radę Dzielnicy II Grzegórzki w imieniu mieszkańców wnoszące o obniżenie dopuszczalnej wysokości zabudowy do 15 m, gdyż istniejąca zabudowa w sąsiedztwie ma 3 kondygnacje. Zgłaszane przez TUP rozwiązanie – wyłączenie z uchwalanego planu tego fragmentu terenu – także zignorowano. Plan „Grzegórzki–Centrum” pospiesznie uchwalono, choć jest już na wstępie obciążony zasadniczym błędem przestrzennym.

Mimo że znano już decyzję o usytuowaniu nowego gmachu Filharmonii Krakowskiej władze miasta w żadnej z podjętych decyzji nie uwzględniły tej ważnej zmiany uwarunkowań, nie wzięto pod uwagę głosu Towarzystwa Urbanistów Polskich wyrażonego na posiedzeniu Komisji Planowania Przestrzennego Rady Miasta Krakowa 10 lutego 2025 r. oraz na posiedzeniu plenarnym Rady Miasta Krakowa w dniu 12 lutego 2025 r., a także w petycji do Prezydenta Krakowa i Rady Miasta.

Argument pracowników Urzędu Miasta Krakowa, że w okolicy są już wysokie budynki nie jest trafny, gdyż stoją one w odległości od 50 do 200 m od granicy terenu przeznaczonego pod filharmonię, a nie dosłownie w odległości kilku metrów, jak planowany apartamentowiec. Żaden z nich nie ma tak przytłaczającej wizualnie formy jak ten planowany budynek, widocznej z każdej strony, którego ogromna bryła absolutnie zdominuje otoczenie. Dotkliwie ucierpi na tym przede wszystkim przyszły gmach filharmonii i całe założenie urbanistyczne przestrzeni publicznej wokół niego. Zniweczy to możliwości odpowiedniego do rangi zaprojektowania tego prestiżowego miejsca i to nie filharmonia – budynek użyteczności publicznej reprezentacyjny dla miasta i regionu – będzie dominantą przestrzenną w tym miejscu, tylko ogromny blok mieszkalny.

Instytucje miasta Krakowa głoszą, że wszystko jest zgodne z prawem. Należy jednak zaznaczyć, że władze są zobowiązane kierować się przepisami, ale zawsze uwzględniając jednocześnie nadrzędny, konstytucyjny, chroniony prawem interes publiczny. Tego interesu publicznego w

żadnej z wymienionych decyzji nie wzięto pod uwagę, choć była na to wystarczająca ilość czasu i choć nie naruszało to przepisów. Uwzględniono za to prywatny interes dużej firmy wykorzystującej słabości systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni, która w dodatku w czasie procedury planistycznej uzyskała od urzędu maksymalne wskaźniki zabudowy i zagospodarowania wyznaczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Krakowa.

W bieżącym 2025 roku Urząd Marszałkowski zaplanował przeprowadzenie konkursu na projekt architektoniczny nowej Filharmonii Krakowskiej im. Karola Szymanowskiego. Obecnie stoimy wobec sytuacji, gdy będzie to konkurs na projekt zasłonięcia apartamentowca, a nie na stworzenie założenia przestrzennego godnego Królewskiego Miasta Krakowa – gmachu i otoczenia jednej z najważniejszych instytucji kulturalnych całego regionu, na którą przewidziano docelowo blisko pół miliarda złotych z publicznych środków.

W związku z powyższym my, małopolscy architekci-urbaniści, występując w interesie publicznym wynikającym z obowiązującego prawa oraz konstytucji, na podstawie naszej wiedzy, umiejętności i doświadczeń wzywamy władze Miasta Krakowa i Województwa Małopolskiego do niezwłocznego zatrzymania procesów prowadzących do opisanej powyżej degradacji przestrzeni, w której ma stanąć prestiżowy nowy gmach Filharmonii Krakowskiej a także do przywrócenia należytej rangi tej inwestycji.

Najlepszym rozwiązaniem naprawiającym popełnione błędy byłoby pozyskanie dla filharmonii działki, dla której wydano pozwolenie na budowę przeskalowanego apartamentowca. Podstawą prawną jest oczywiście uznanie budowy nowego gmachu filharmonii za inwestycję celu publicznego na podstawie art. 6 p. 6 Ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 1997 nr 115 poz. 741) w związku z art. 2 Ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 1991 nr 114 poz. 493) wraz ze skutkami wynikającymi z Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130).

Działka ta po pozyskaniu może w zasadniczy sposób zwiększyć możliwości rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych samego gmachu filharmonii i jego otoczenia. Może stanowić doskonałe uzupełnienie terenu dla funkcji towarzyszących i uzupełniających a przede wszystkim pozwoli na stworzenie tła odpowiedniego w skali i charakterze dla wyeksponowania gmachu, a także będzie szansą na powiększenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych wokół.

Towarzystwo Urbanistów Polskich zrzeszając w swoich szeregach fachowców z zakresu kształtowania przestrzeni, w tym przestrzeni zurbanizowanej widzi i ocenia skutki przestrzenne podejmowanych decyzji i zgodnie z celami statutowymi zwraca uwagę na konieczność naprawienia błędów w imię ponadczasowych wartości Krakowa, gdyż błędy obecnej chwili pozostaną na zawsze świadectwem naszych czasów w przestrzeni miasta. Jest jeszcze moment na podjęcie działań, zanim inwestor wybuduje swój ogromny blok.

Kraków zasługuje na należy mu szacunek do przestrzeni ze strony swoich władz i na stosowne do jego dzisiejszej rangi i przyszłych aspiracji potraktowanie prestiżowych, reprezentacyjnych dla miasta i Małopolski instytucji i budowli publicznych, z których filharmonia – oczekiwana od kilkudziesięciu lat – jest jedną z najważniejszych.

Pozostajemy z szacunkiem i nadzieją na odpowiednie, korzystne dla Królewskiego Miasta Krakowa, Małopolski i Rzeczypospolitej działania właściwych organów władzy samorządowej i państwowej, które doprowadzą do satysfakcjonujących rozwiązań w powyższej sprawie.

Z poważaniem

W imieniu Towarzystwa Urbanistów Polskich Oddział Kraków
Członek Zarządu prof. dr hab. Inż. arch. Barbara Bartkowicz

www.tup.org.pl/oddzial-w-krakowie/